

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Запорізька політехніка»

Кафедра теорії та практики перекладу

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан гуманітарного факультету
Микола ДЄДКОВ

« 16 » 06 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 01

«Зіставне й типологічне мовознавство»

Галузь знань: 03 «Гуманітарні науки»

Спеціальність: 035 «Філологія»

Спеціалізація: 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша - англійська

Освітня програма: Германські мови та літератури (переклад включно)

Факультет: Гуманітарний

Мова навчання: Українська, англійська

2023 рік

Робоча програма ОК-1 «Зіставне й типологічне мовознавство» для студентів спеціальності 035 «Філологія», спеціалізації 035.041 «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська.

Розробники: Хавкіна О.М., к.філол.н., доц., доцент кафедри теорії та практики перекладу
«27» 05 2023 року _____ О.М. Хавкіна

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри теорії та практики перекладу

Протокол від «30» 05 2023 року № 8

Завідувач кафедри теорії та практики перекладу
«30» 05 2023 року

_____ Приходько А.М.

Схвалено науково-методичною комісією гуманітарного факультету

Протокол від «15» 06 2023 року № 5

«15» 06 2023 року

Голова

Дедков М.В.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4,5 (3 кредити – лекційний курс; 1,5 кредити – курсовий проект з курсу)	Галузь знань 03 Гуманітарні науки (шифр і назва)	Обов'язкова	
	Напрямок підготовки 035 Філологія (код і назва)		
Модулів – 1	Спеціальність (професійне спрямування): 035.04 Германські мови та літератури (переклад включно)	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання <u>курсний проект</u> (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин - 135		1-й	1-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента - 4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: другий (магістерський)	14 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		16 год.	2 год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		60 год.	84 год.
		Індивідуальні завдання (написання і захист курсового проекту): 45 - год.	
Вид контролю: іспит; захист курсового проекту			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 33,3% до 66,7%

для заочної форми навчання – 6,7% до 93,3%

2. Мета навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Зіставне й типологічне мовознавство» є ознайомлення майбутніх перекладачів з основними поняттями зіставного й типологічного мовознавства, з сучасними методиками контрастивних досліджень, аналіз найсуттєвіших спільних і відмінних ознак мов світу на всіх рівнях їхньої структури (фонетико-фонематичному, лексико-семантичному, дериваційному, граматичному, синтаксичному, фразеологічному, стилістичному тощо).

Основними завданнями вивчення дисципліни «Зіставне й типологічне мовознавство» є:

- ознайомити студентів із термінами та поняттями курсу;
- з'ясувати найосновніші подібності і відмінності між мовами світу (на усіх мовних рівнях), розкриваючи їх причини, виявити міжмовні відповідності і лакуни;
- схарактеризувати типові для зіставляюваних мов тенденції;
- визначити труднощі у навчанні нерідної мови, а також межі застосування зіставлення як прийому навчання нерідної мови;
- познайомити магістрантів із основними лінгвістичними напрямами і школами, що проводять зіставні дослідження мов світу, проаналізувати основні підходи, принципи та методики зіставних досліджень.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен отримати:

- загальні компетентності

ЗК-1. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-2. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК-3. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК-7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-11. Здатність проведення досліджень на належному рівні.

ЗК-12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

- фахові компетентності

СК-1. Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних, напрямах і школах.

СК-3. Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки.

СК-4. Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого матеріалу й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.

СК-5. Усвідомлення методологічного, організаційного та правового підґрунтя, необхідного для досліджень та/або інноваційних розробок у галузі філології, презентації їх результатів професійній спільноті та захисту інтелектуальної власності на результати досліджень та інновацій.

СК-7. Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.

СК-9. Уміння аналізувати, порівнювати й зіставляти одиниці та явища близькоспоріднених і різносистемних мов на предмет з'ясування спільних і відмінних ознак на всіх рівнях їхньої структури.

СК-12. Володіння навичками науково-пошукової роботи у галузі філології, методами добору, аналізу й обробки даних, всебічно застосовувати їх у підготовці кваліфікаційної роботи.

Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання:

ПРН-1. Оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення.

ПРН-2. Упевнено володіти державною та іноземними мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною та іноземною мовами.

ПРН-3. Застосовувати сучасні методики й технології для успішного та ефективного здійснення професійної діяльності, забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі.

ПРН-7. Аналізувати, порівнювати й класифікувати різні напрями і школи в лінгвістиці.

ПРН-9. Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти обраної філологічної спеціалізації.

ПРН-10. Збирати й систематизувати мовні, літературні, фольклорні факти, інтерпретувати й перекладати тексти різних стилів і жанрів (залежно від обраної спеціалізації).

ПРН-11. Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого та літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.

ПРН-12. Дотримуватися правил академічної доброчесності.

ПРН-13. Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань, власну точку зору на них та її обґрунтування як фахівцям, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються.

ПРН-15. Обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного чи літературного матеріалу.

ПРН-17. Планувати, організовувати, здійснювати і презентувати дослідження та/або інноваційні розробки в конкретній філологічній галузі.

ПРН-18. Мати ґрунтовні знання про структуру й систему мови, її знаковий характер, суспільну природу і функції, про її зв'язок з мисленням.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Зіставне й типологічне мовознавство як наука. Основи зіставного мовознавства як навчальної дисципліни. Предмет і завдання зіставного

мовознавства. Місце зіставного мовознавства в системі наук. Практичне значення зіставного мовознавства. Лінгвістика зіставна, типологічна, контрастивна, конфронтативна.

Тема 2. Історія зіставного і типологічного мовознавства. Зіставні мовознавчі праці античного та давньоруського періоду. Розвиток зіставної лінгвістики у XXVII-XIX ст. (Ф. фон Шлегель, А. Шлегель, В. фон Гумбольдт, Ф. Бопп, А. Шлейхер та ін.). Зіставне мовознавство у XX – на поч. XXI ст. Внесок у зіставне мовознавство американських (Е. Сепір, Дж. Грінберг) та швейцарських учених (Ф. де Соссюр, Ш. Баллі). Контрастивні дослідження представників Празької лінгвістичної школи (В. Скалічка, М. Трубецької та ін.). Зіставні дослідження російських учених (Л. Щерба, Є. Поліванов, Р. Якобсон та ін.). Сучасні контрастивні дослідження, конференції, проекти. Внесок вітчизняних учених у зіставне мовознавство. Місце зіставних досліджень у науковій спадщині О.О. Потебні, Л.А. Булаховського та Ю.О. Жлуктенка. Дослідження з проблем зіставної фонетики (І.П. Сунцова, Ю.О. Жлуктенко та ін.), зіставного словотвору (І.І. Ковалик, Т.М. Возний, Н.Г. Озерова та ін.) і зіставної морфології (Г.Г. Почепцов, В.М. Русанівський та ін.) в українському мовознавстві. Наукові розвідки вітчизняних учених з контрастивної лексики (Л.С. Паламарчук, В.М. Манакін, Л.В. Бублейник, Г.М. Яворська, С.Я. Литвак та ін.), контрастивної фразеології (В.І. Кононенко, Р.П. Зорівчак, Д.І. Квеселевич, О.Ф. Кудіна та ін.) та порівняльні дослідження з мовних картин світу (І.О. Голубовська, Д.І. Теренова та ін.).

Тема 3. Типологія мов як особливий розділ зіставного мовознавства. Різновиди типологій. Характерологія. Універсологія. Види міжмовних досліджень (типологія, характерологія, універсологія). Поняття мовної типології, мета типологічних досліджень. Види типології: загальна, конкретна/часткова, універсальна, спеціальна, рівнева/аспектна, структурна, функціональна, формальна, контенсивна/ семантична/ змістова, семасіологічна, ономасіологічна, інвентаризаційна, імплікаційна, таксономічна/ класифікаційна, фрагментарна, цільносистемна, домінантна, історична/ діяхронічна, квантитативна, ареальна, типологія близькоспоріднених мов. Характерологія, її мета і завдання. Схеми порівняння типології і характерології Ю. Рождественського. Універсологія, універсалії. Типи універсалій: дедуктивні, індуктивні, абсолютні/ повні, статистичні/ неповні/ фреквенталії, прості/ елементарні, складні/ імплікаційні, синхронічні, діяхронічні. Універсалії та унікалії. Внесок Б. Успенського, Ю. Рождественського, В. Панфілова, Б. Серебренникова, В. Ярцевої у дослідження універсалій.

Тема 4. Мовний тип і тип у мові. Типологічні класифікації мов. Поняття мовного типу. Види мовних типів, їх основні характеристики. Специфіка прояву ознак інших типів у мові певного типу (типи у мові). Типологічні класифікації мов. Перші спроби типологічних класифікацій (А. Шлегель, Ф. Шлегель, В. фон Гумбольдт). Класифікації Ф. Боппа та А. Шлейхера, їх переваги та недоліки. Багатовимірність як новий етап у розробці типологічних класифікацій (Г. Штейнталь, М. Мюллер, Ф. Містелі, Ф. Фінк). Критерії класифікації П. Фортунатова. Новітні спроби типологічних класифікацій XX століття. Класифікація Е. Сепіра. Основні принципи класифікації Дж. Грінберга. Типологічні класифікації мов за мовними рівнями. Синтаксична типологія (І. Мещанинов, В. Скалічка, Дж. Грінберг). Мофологічна та фонетична типології (О. Ісаченко, П. Ковальов, Т. Мілевський). Словотвірна типологія (В. Матезіус).

Тема 5. Методика зіставного мовознавства. Індукція, дедукція, гіпотетико-дедуктивний, зіставний методи. Зіставний аналіз (односторонній, двосторонній). Проблема мови-еталона порівняння. Принципи, рівні і аспекти зіставних досліджень. Етапи зіставного аналізу. Компонентний і дистрибутивний аналізи. Трансформаційно-породжувальна модель Н.Хомського. Відмінкова граматики Ч. Філмора. Переклад, математичні і психолінгвістичні методи.

Тема 6. Фонетико-фонологічні системи мов. Зіставна фонетика і фонологія. Їх предмет, завдання, методи дослідження. Аспекти зіставлення фонологічних систем. Кількість/якість фонем. Кількість, характер, сила опозицій. Кореляція фонем. Позиційні зміни. Нейтралізація фонем. Комбінаторика фонем. Функції фонем у лексемах. Контрастивні дослідження голосних фонем. Зіставні дослідження приголосних фонем. Зміни фонем у мовленні (редукція голосних, оглушення приголосних, акомодация, асиміляція, дисиміляція та ін.). Типологія складів у мовах світу. Суперсегментні засоби (наголос, інтонація).

Змістовий модуль 2.

Тема 7. Морфологічні системи мов. Граматичне значення. Синтетичні (суфіксація, префіксація, циркумфіксація, інфіксація, трансфіксація, нуль-афіксація, внутрішня флексія, наголос, редуплікація, суплетивізм) й аналітичні (використання службових слів, допоміжних дієслів, пустих слів, слів ступеня, інтонація, порядок слів) способи його вираження. Частини мови.

Тема 8. Граматичні категорії з точки зору зіставного мовознавства. Загальна характеристика граматичних категорій. Категорії роду, числа, відмінка, детермінації, ступенів порівняння, часу, виду, стану, способу, особи. Приховані категорії.

Тема 9. Словотвір у зіставному аспекті. Семантичний принцип зіставного дослідження словотвору. Одиниці зіставного дослідження словотвору. Методика зіставного дослідження словотвору. Словотвірна потенція різних класів слів.

Тема 10. Лексико-семантичні системи мов під контрастивним кутом дослідження. Внутрішня форма слова. Полісемія. Специфіка переносних значень. Синонімія. Омонімія й омографія. Міжмовна омонімія. Безеквівалентна лексика. Лексичні лакуни.

Тема 11. Зіставна стилістика. Науковий доробок вітчизняних та закордонних учених у дослідження з зіставної стилістики. «Бібліотека порівняльної стилістики» А. Мальблана. Матеріал і напрямки досліджень із зіставної стилістики (ономасіологічний і семасіологічний). Зв'язок зіставної стилістики з теорією перекладу.

Тема 12. Фразеологія у контрастивному освітленні. Типи міжмовних співвідношень фразеологізмів. Національна специфіка фразеологізмів.

Тема 13. Зіставна концептологія. Поняття концепту. Базові напрямки у концептології (концептологія дискурсу, етноконцептологія, лінгвістична гендерологія). Методологія дослідження концептів. Матриця моделей концептології А. Приходька.

Тема 14. Зіставний синтаксис. Словосполучення. Речення. Порядок слів у реченні. Односкладні речення.

Тема 15. Зіставний синтаксис. Заперечні речення (способи вираження заперечення). *Навео-* і *esse-* конструкції. Актуальне членування речення.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	с	лаб	інд	с.р.		л	с	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1.												
Тема 1: Зіставне й типологічне мовознавство як наука. Предмет і завдання зіставного мовознавства. Місце зіставного мовознавства в системі наук	5	2				3	5	2				3
Тема 2: Історія зіставного і типологічного мовознавства. Зіставні мовознавчі праці античного та давньоруського періоду. Розвиток зіставної лінгвістики на сучасному етапі	7		2			5	7					7
Тема 3: Типологія мов як особливий розділ зіставного мовознавства. Різновиди типологій. Характерологія. Універсологія.	6	2				4	6		2			4
Тема 4: Мовний тип і тип у мові. Типологічні класифікації мов	7		2			5	7		2			5
Тема 5: Методика зіставного мовознавства	6	2				4	6					6
Тема 6. Фонетико-фонологічні системи мов	7		2			5	7					7
Разом за змістовим модулем 1	38	6	6			26	38	2	4			32
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13

Змістовий модуль 2.												
Тема 7: Морфологічні системи мов	6	2				4	6					6
Тема 8: Граматичні категорії з точки зору зіставного мовознавства	6		2			4	7					7
Тема 9: Словотвір у зіставному аспекті	6	2				4	6					6
Тема 10: Лексико-семантичні системи мов під контрастивним кутом дослідження	6		2			4	7					7
Тема 11: Зіставна стилістика	6	2				4	6					6
Тема 12: Фразеологія у контрастивному освітленні	7		2			5	7					7
Тема 13: Зіставна концептологія	6	2				4	6					6
Тема 14: Зіставний синтаксис	7		2			3	7					7
Тема 15: Зіставний синтаксис	2		2			2						
Разом за змістовим модулем 2	52	8	10			34	52					52
Усього годин	90	14	16			60	90	2	4			84
Модуль 2												
ІНДЗ – Курсовий проект	45	-	-	-	45	-	45	-	-	-	45	-
Усього годин	45	-	-	-	45	-	45	-	-	-	45	-

5. Теми практичних занять
Не передбачені навчальним планом

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Історія зіставного і типологічного мовознавства	2
2	Мовний тип і тип у мові. Типологічні класифікації мов	2
3	Фонетико-фонологічні системи мов.	2
4	Граматичні категорії з точки зору зіставного мовознавства	2

5	Лексико-семантичні системи мов під контрастивним кутом дослідження	2
6	Фразеологія у контрастивному освітленні	2
7	Зіставний синтаксис	2
8	Зіставний синтаксис	2
Разом		16

7. Теми лабораторних занять Не передбачені навчальним планом

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Зіставне й типологічне мовознавство як наука. Предмет і завдання зіставного мовознавства. Місце зіставного мовознавства в системі наук	3
2	Історія зіставного і типологічного мовознавства. Зіставні мовознавчі праці античного та давньоруського періоду. Розвиток зіставної лінгвістики на сучасному етапі	5
3	Типологія мов як особливий розділ зіставного мовознавства. Різновиди типологій. Характерологія. Універсологія.	4
4	Мовний тип і тип у мові. Типологічні класифікації мов	5
5	Методика зіставного мовознавства	4
6	Фонетико-фонологічні системи мов	5
7	Морфологічні системи мов	4
8	Граматичні категорії з точки зору зіставного мовознавства	4
9	Словотвір у зіставному аспекті	4
10	Лексико-семантичні системи мов під контрастивним кутом дослідження	4
11	Зіставна стилістика	4
12	Фразеологія у контрастивному освітленні	5
13	Зіставна концептологія	4
14	Зіставний синтаксис	5
15	Написання і захист курсового проекту	45
	Разом	105

8. Індивідуальні завдання

Для студентів денної форми навчання – 2 індивідуальних рубіжних контрольних завдання з кожного змістовного модуля.

Для студентів заочної форми навчання – контрольна робота, тест.

Для студентів усіх форм навчання – написання і захист курсового проекту.

9. Методи навчання

Під час викладання курсу використовуються наступні методи навчання:

- пояснювально-ілюстративний;
- порівняльно-зіставний, що оптимально забезпечує формування спеціальних компетентностей студентів-перекладачів;

- історико-порівняльний;
- репродуктивний, мета якого – трансляція та відтворення навчальної інформації.

10. Очікувані результати навчання з дисципліни:

11. Засоби оцінювання

Оцінювання можна проводити за такими формами контролю: поточний – виступ на семінарському занятті (до 5 балів), тематичний (за модулем) контроль (тестування) – до 60 балів. Підсумковий контроль – виставлення семестрової оцінки студентам, які опрацювали теоретичні теми і практично засвоїли їх. Написання і захист курсового проекту з дисципліни (90-100 балів – відмінно; 75-89 балів – добре; 60-74 бали – задовільно; 0-59 балів – незадовільно). Усі оцінки виставляються у відомість.

Для студентів заочної форми навчання: захист контрольної роботи, тест, написання і захист курсового проекту.

12. Критерії оцінювання

Поточне тестування та самостійна робота										Сума
Змістовий модуль №1					Змістовий модуль № 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	100
8	10	10	10	12	10	8	12	8	12	

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Конспект лекцій з дисципліни «Зіставне і типологічне мовознавство» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності 035 Філологія освітньої програми «035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська» / Укл.: Хавкіна О. М. Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2022. 67 с.
2. Методичні вказівки до семінарських занять і самостійної роботи з дисципліни «Зіставне і типологічне мовознавство» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності 035 Філологія освітньої програми «035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська». Частина 1 / Укл.: Хавкіна О. М. Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2022. 77 с.
3. Методичні вказівки до семінарських занять і самостійної роботи з дисципліни «Зіставне і типологічне мовознавство» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності 035 Філологія освітньої програми «035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська». Частина 2 / Укл.: Хавкіна О. М. Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2022. 53 с.
4. Методичні вказівки до виконання магістерської дипломної роботи студентів спеціальності 035.04 «Філологія (германські мови та літератури (переклад включно))» усіх форм навчання / укл.: А. М. Приходько, В. І. Волошук, Г. М. Костенко, А. Б. Підгорна. Запоріжжя: ЗНТУ, 2018. 46 с.

14. Рекомендована література

Базова

1. Алексеєнко С. І. Зіставне мовознавство і методика мови. URL : <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/4074/1/>
2. Дубенко О. Ю. Порівняльна стилістика англійської та української мов : посібник для студентів та викладачів вищих навчальних закладів. Вінниця : Нова книга, 2005. 224 с.
3. Корунець І. В. Порівняльна типологія англійської та української мов. Вінниця : Нова книга, 2003. 464 с.
4. Кочерган М.П. Основи зіставного мовознавства : підручник / М. П. Кочерган. К. : ВЦ «Академія», 2006. 424 с.
5. Левицький А. Е. Порівняльна граматики англійської та української мов. К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. 264 с.
6. Приходько А. Концепт у зіставних і типологічних дескрипціях // Наукові записки Серія: Філологічні науки (мовознавство). Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2013. Вип. 116. С. 404–409.
7. Романишин Н. І. Контрастивна стилістика англійської та української мов : конспект лекцій. Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2010. 144 с.
8. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми : підручник / О. О. Селіванова. Полтава : Довкілля-К, 2008. 712 с.

9. Тимченко Є. П. Порівняльна стилістика німецької та української мов : посібник для студентів-германістів філологічних та перекладацьких відділень вищих навчальних закладів. Вінниця : Нова книга, 2006. 240 с.
10. Широков В. А., Бугаков О. В., Грязнухіна Т. О. та ін. Корпусна лінгвістика. К. : Довіра, 2005. 472 с.
11. Широков В. А., Любченко Т. П., Шевченко І. В., Широков К. В. Граматичні системи. Феноменологічний підхід. К. : Наук. думка, 2018. 312 с.

Допоміжна

1. Андерш Й.Ф. Проблема мовних універсалій у сучасному американському мовознавстві / Й. Ф. Андерш // Мовознавство. 1975. № 3. С. 21–29.
2. Аркадьєв П. М. Падежи в языках мира. URL : <https://inslav.ru/images/stories/people/arkadiev/Arkadiev>
3. Березенко В. М. Порівняльна типологія англійської та української мов (практикум) : Навч. посібник. К. : Вид. центр КНЛУ, 2017. 122 с.
4. Верба Л.Г. Порівняльна лексикологія англійської та української мов. Посібник для перекладацьких відділень вузів. – Вінниця: Нова книга, 2003. – 160 с.
5. Близнюк К. Р. Лексико-семантичне поле "патріотизм" в українській, англійській і польській мовах : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня к.філол.н. / Близнюк Катерина Ростиславівна ; [наук. кер. Лучик А. А.] ; Міністерство освіти і науки України, Донецький національний університет ім. Василя Стуса. Вінниця, 2019. 20 с.
6. Жлуктенко Ю., Бублик В. Контрастивна лінгвістика : Проблеми і перспективи // Мовознавство. 1976. № 4. С. 3–15.
7. Жлуктенко Ю. О. Контрастивний аналіз як прийом мовного дослідження // Нариси з контрастивної лінгвістики. К. : Наукова думка, 1979. С. 5–11.
8. Жлуктенко Ю. О. Порівняльна граматики української та англійської мов / Ю. О. Жлуктенко. К. : Рад. шк., 1960. 276 с.
9. Іваненко Н.В. Добро в англійській та українській мовних картинах світу. Монографія. Кіровоград: "Код", 2008. 200 с.
10. Кочерган М. П. Зіставне мовознавство: історія становлення і розвитку // Мовознавство, 2006. № 2–3.
11. Кочерган М. П. Зіставне мовознавство: методи, принципи, аспекти й рівні дослідження // Мовознавство, 2006. № 4. С. 34–51.
12. Кочерган М. Мовознавство на сучасному етапі // Дивослово. 2003. № 5. С. 24–29.
13. Лебедева Н. А., Бевзо Г. А., Малінська Г. Д. Порівняльна лексикологія української та англійської мов // Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія : Філологія. Журналістика. 2022. Том 33 (72). № 2. Ч. 2. С. 45–52.
14. Лучик А. А. Компонентний аналіз у зіставних дослідженнях лексичних одиниць // Сучасні дослідження з іноземної мови. Зб. наук. праць Вип. 7. Ужгород: ТОВ «Папірус -Ф», 2009. С. 258–262.
15. Лучик А. А. Національно-специфічне у зменшувально-пестливих та збільшувально-згрубілих прикметниках української і польської мов // Слов'янський вісник : Збірник наукових праць. Серія "Філологічні науки". Вип. 8. Рівне : РІШКСУ, 2009. С. 106–110.
16. Лучик А. А. Українське зіставне мовознавство: стан і перспективи // Мовознавство. 2014. № 6. С. 31–39.

17. Лучик А. А. Типологія відсубстантивного словотворення іменників на позначення істот в українській і польській мовах // Мовознавство, 2008. № 6. С. 34–40.
18. Лучик А. А. Семантика прислівникових еквівалентів української і російської мов. К., 2001. 218 с.
19. Ожоган А. В. Семантика і валентна структура предикатів руйнування в німецькій та українській мовах: : Автореф.. дис. к.філол.н. Львів, 2010.
20. Пособчук О. О. Структурні особливості применникових еквівалентів слова в українській, німецькій та іспанській мовах : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.15 / Пособчук Оксана Олександрівна ; К. : ун-т ім. Бориса Грінченка. К., 2016. 20 с.
21. Семегин Т. С. Зіставна концептологія : сучасний стан і перспективи // *Studia Linguistica*. 2009. Вип. 2. С. 336–342.
22. Собков Ю. В. Типологія криптонімів англійської та української мов : автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.17 / Юрій Вікторович Собков ; Львівський національний університет ім. Івана Франка. Львів, 2008. 20 с.
23. Тимченко Є. П. Порівняльна стилістика німецької та української мов. Вінниця : Нова книга, 2006. 240 с.
24. Fillmore Ch. The case for case // *Grammatical relations*. N.-J. 1977. P. 59–81.
25. Fodor J. *The language of thought*. Cambridge (Mass), 1975.
26. König E. *Transformational Grammar and Contrastive Analysis* // *University of Stuttgart RAKS Project*. 1970. № 6. P. 43–59.
27. Taylor J. *Linguistic categorization*. Oxford : Oxford University Press, 1995.

Довідкова

1. Голянич М. І., Стефурак Р. І., Бабій І. О. Словник лінгвістичних термінів: лексикологія, фразеологія, лексикографія / за редакцією М. І. Голянич. Івано-Франківськ : Сімик, 2011. 272 с.
2. Селіванова О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава : Довкілля-К, 2006. 716 с.
3. Струганець Л. В. Культура мови: Словник термінів. Тернопіль : Навчальна книга - Богдан, 2000. 88 с.
4. Українська мова / Відп. ред. В.М. Русанівський, О.О. Тараненко : [енциклопедія]. К. : Вид-во «Українська енциклопедія ім. М.П. Бажана, 2004. 833 с.
5. Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / За ред. С.Я. Єрмоленко. К. : Либідь, 2001. 224 с.
6. Українсько-англійський словник лінгвістичної термінології / Л.В. Коломієць, О.Л. Паламарчук, Г.П. Стрельчук, М.В. Шевченко. К. : Освіта України, 2013. 455 с.
7. Штерн І. Б. Вибрані топіки та лексикон сучасної лінгвістики : енциклопедичний словник для фахівців з теоретичних гуманіт. дисциплін та гуманіт. інформатики / І. Б. Штерн ; Міжнародний фонд "Відродження". К. : АртЕк, 1998. 335 с.